

ПОРІВНЯННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ З ІНШИМИ ІННОВАЦІЙНИМИ СТРУКТУРАМИ

© О.В. Фарат, 2014

Сьогодні у наукових і підприємницьких колах найбільш оптимальною формою організації виробничо-наукового співробітництва вважають кластери, оскільки вони мають низку переваг у порівнянні з іншими альтернативними інноваційними структурами.

Кластерні об'єднання сприяють швидшому потраплянню знань на ринок, що забезпечує заповнення порожнечі між бізнесом, ресурсами й дослідженнями.

У сучасній світовій практиці виділяють наступні інноваційні форми організації та ведення бізнесу, а саме: бізнес-інкубатори, інноваційні та технологічні центри, дослідницькі парки, технологічні парки, науково-промислові парки, технополіси, зони розвитку нових і високих технологій, регіони науки і технологій [1].

Бізнес-інкубатор являє собою територію, в межах якої, протягом обмеженого терміну розташовуються малі новостворені фірми-клієнти. Визначальною відмінною особливістю бізнес-інкубаторів відносно інших інноваційних форм організації та ведення бізнесу виступає те, що вони здійснюють розробку не певного товару (послуги), а незалежного суб'єкта господарювання [2].

Інноваційні центри являють собою розміщену в межах незначної ділянки території економічну структуру, що призначена для невеликих щойно створених венчурних фірм. Відповідно технологічні центри виступають різновидом інноваційних центрів, які також здійснюють сприяння в розвитку малого бізнесу, який характеризується суттєвою наукоємністю [3].

Дослідницькі парки є структурами, діяльність яких орієнтована на науково-дослідну діяльність. Діяльність дослідницьких парків включає лише початкові етапи циклу розробки та впровадження інноваційного рішення [4].

Технологічний парк є комерційною або ж некомерційною організацією (підприємством), яке наділене статусом юридичної особи, засноване в межах певної організаційно-правової форми, що створюється з метою сприяння в формуванні інноваційного середовища [4].

Науково-промислові парки – це один із різновидів спільного підприємництва, яка може здійснюватись і за участі іноземних партнерів, визначальною завданням якого виступає сприяння у проведенні конструкторських та технологічних розробок та виробництві нових виробів промисловими серіями шляхом об'єднання зусиль, матеріальних ресурсів та фінансових засобів, науково-дослідних центрів, університетів та промислових фірм [1].

Технополіс – це наділена особливим статусом та пільговим режимом територія в межах якої здійснюється розробка та реалізація технічних та соціально-економічних інновацій, забезпечується безупинне їх відтворення, пришвидшення апробації, поєднання з подальшим їх застосуванням на практиці фундаментальних наукових досліджень та прикладних розробок [3].

Регіони науки і технологій – являють собою особливий різновид науково-технічних зон, які становлять собою великі науково-виробничі комплекси, що розміщуються на значних територіях та характеризуються розвинутою інфраструктурою сфери обслуговування [5].

Отже, сьогодні існує доволі широкий вибір форм організації та ведення бізнесу задля забезпечення інноваційної спрямованості його розвитку.

Якщо ж співставити характеристики вищенаведених організаційних форм з такими характеристиками кластера як: регіональна зосередженість підприємств; кооперація діяльності та наявність науково-дослідних організацій, які розробляють та систематично інтегрують у виробничу діяльність новітні інноваційні підходи, то ми побачимо, що лише частина з них може розглядатися в якості кластера, а саме: науково-промислові парки, технополіси, зони розвитку нових і високих технологій та регіони науки і технологій.

Відмінності між кластерами та іншими інноваційними формами організації висвітлені у табл.1.

Переваги та недоліки кластерів по відношенню до інших форм організації спільної інноваційної виробничо-господарської діяльності

Вид об'єднання підприємств	Переваги по відношенню до кластерів	Недоліки по відношенню до кластерів
Науково-промислові парки	1. Характеризуються прискореним застосуванням інноваційних рішень у господарській діяльності. 2. Іноземне партнерство, як умова перейняття передових рішень ззовні.	1. Координація зусиль на проведенні дослідних робіт та конструкторських розробок по створенню нових продуктів не завжди дозволяє повністю задовольнити попит в новоствореній продукції через брак виробничих потужностей.
Технополіси	1. Наявність особливого статусу та пільгового режиму дозволяють швидшими темпами розвивати бізнес 2. Обов'язковою умовою існування є наявність розвинутої поліфункціональної інфраструктури.	1. Наявність особливого статусу та пільгового режиму зумовлюють додаткові вимоги та обмеження щодо здійснення господарської діяльності цими об'єднаннями 2. Територіальна прив'язаність до визначеного міста сповільнює можливості територіального та галузевого розвитку таких об'єктів
Зони розвитку нових і високих технологій	1. Зональне розміщення в районах, які характеризуються концентрацією кадрових, матеріальних та науково-технічних ресурсів надає можливість вибору фахового персоналу та бізнес-партнерів.	1. Необхідність наявності зони концентрації кадрових, матеріальних та ін. ресурсів обмежує можливості розвитку таких об'єднань у будь-яких економічно активних регіонах
Регіони науки і технологій	1. Концентрація в своїй структурі значної кількості інтелектуальних центрів, які отримують можливість швидко реагувати на зміни в попиті та продукувати і тестувати новітній інноваційний товар (послугу).	1. Наявність складної організаційної структури може спричинити нерівномірний розподіл функцій та обсягів виконуваних робіт, який відобразатиметься у неповній або ж понаднормовій зайнятості окремих елементів

Вибір вищеперерахованих інноваційних форм залежить від багатьох факторів мікро-, мезо- та макросередовища, а також місії, цілей та корпоративного бачення цих об'єднань.

1. Пастушенко М.А. Нові інноваційні форми регіонального розвитку / М.А. Пастушенко // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2011. – Вип. 3. – С.332-338. 2. Посібник з кластерного розвитку. Україна: Послуги з підтримки МСП в пріоритетних регіонах. EuropeAid/121495/C/SV/UA. [Електронний ресурс] / Режим доступу: econotutk.gov.ua/download/books/ClusterHandbook_Ukr.pdf 3. Шовкалюк В.С. Кластери та інноваційний розвиток України / В.С. Шовкалюк // [Електронний ресурс] / Режим доступу: dknii.gov.ua/?q=system/files/sites/default/files/images/Stvor_ta_funk_klasteriv.pdf. 4. Яненкова І.Г. Організаційно-управлінські ресурси інноваційного розвитку економіки: методологія та практика: [моногр.] / І.Г. Яненкова; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2012. – 380 с. 5. Левковська Л.В. Формування інноваційних кластерів в Україні / Л.В. Левковська // Продуктивні сили України. — 2009. — № 1. — С. 115-119.